वर्ष ४० | अंक ७ | नेपाल राष्ट्र बैंक समाचार | चैत २०७२ | मार्च-अप्रिल २०१६

गभर्नर डा. नेपालद्वारा मौद्रिक नीतिको अर्द्ध–वार्षिक समीक्षा सार्वजनिक

गभर्नर डा. चिरंजीबि नेपालले फागुन १६ गते आयोजित एक समारोह बीच आर्थिक वर्ष २०७२/७३ को मौद्रिक नीतिको अर्द्धवार्षिक समीक्षा सार्वजनिक गर्नु भयो ।

सो समारोहमा गभर्नर डा. नेपालले आर्थिक वर्ष २०७२/७३ को मौद्रिक नीतिको अर्द्धवार्षिक समीक्षाको सारांश प्रस्तुत गर्दै आर्थिक वर्ष २०७२/७३ को मौद्रिक नीति जारी भए पश्चात्को ६ महिनाको अवधिमा आन्तरिक र विश्व अर्थतन्त्रमा विकसित घटनाक्रम, नीतिगत पहल तथा परिदृश्यलाई समेटी अर्द्धवार्षिक समीक्षा तयार गरिएको बताउनु भयो । मधेश आन्दोलन र सीमा नाका अवरोधबाट औद्योगिक उत्पादन, सार्वजनिक खर्च तथा निजी क्षेत्रको कर्जा लगानी अपेक्षित रुपमा विस्तार हुन नसक्दा चालू आर्थिक वर्षका लागि गरिएको ६ प्रतिशतको अपेक्षित आर्थिक वृद्धिदर हासिल हुन कठिन देखिएको पनि उहाँले उल्लेख गर्नु भयो ।

गभर्नर डा. नेपालले आपूर्ति अवरोधका कारण मूल्यमा थप दवाव सिर्जना हुन गई वार्षिक विन्दुगत मुद्रास्फीति दर २०७२ पुसमा १२.१ प्रतिशत पुगेको, मुलुकको शोधनान्तर रु. १३९ अर्ब ७५ करोडले बचतमा रहेको, विदेशी विनिमय संचिति रु. ९८८ अर्ब

बाँकी २ पेजमा

डेपुटी गभर्नरमा चिन्तामणि शिवाकोटी र शिबराज श्रेष्ठ नियुक्त

नेपाल राष्ट्र बैंकको डेपुटी गभर्नरमा चिन्तामणि शिवाकोटी र शिबराज श्रेष्ठ नियुक्त हुनु भएको छ। उहाँहरुलाई फागुन १९ गते बसेको मन्त्रिपरिषदको बैठकले डेपुटी गभर्नरमा नियुक्त गरेको हो। उहाँहरुको स्वागतमा फागुन २० गते बिहीबार बालुवाटार कार्यालयमा एक कार्यक्रमको आयोजना गरियो। सो कार्यक्रममा गभर्नर डा. चिरंजीबि नेपालले उहाँहरुलाई पुष्पगुच्छा सहित स्वागत गर्दै बधाई दिनुभयो ।

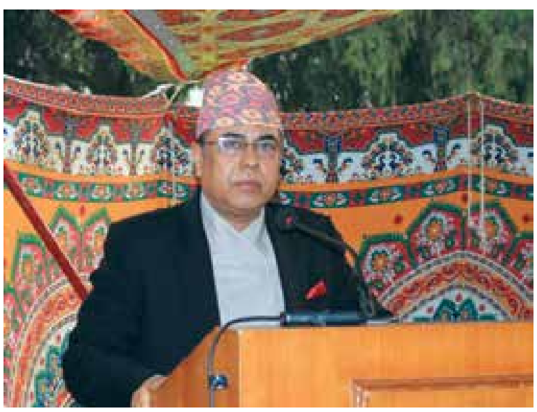

डेपुटी गभर्नर
चिन्तामणि शिवाकोटी

कार्यक्रमका प्रमुख अतिथि गभर्नर डा. नेपालले उक्त अवसरमा सारपूर्ण मन्तव्य राख्नुभयो। सबै कार्यकारी निर्देशकहरु योग्य र उत्कृष्ट रहे पनि डेपुटी गभर्नर दुईजना मात्र रहने व्यवस्था रहेको उल्लेख गर्दै उहाँले आपसी सौहार्दता र सदाशयतामा जोड दिँदै बैंकको काममा सबैबाट पूर्ण सहयोग रहने अपेक्षा गर्नुभयो ।

गभर्नर डा. नेपालले भूकम्प र नाकाबन्दीको असर पछिको जटिल परिस्थितिमा डेपुटी गभर्नरहरुको नियुक्ति भएको बताउनु भयो । विभिन्न कारणले रोकिएका कार्यहरु अब तदारुकताका साथ अगाडि बढ्ने जानकारी दिँदै उहाँले बैंकका सामु रहेका अवसर र चुनौतीहरु बारे प्रकाश पार्नुभयो । विकास निर्माण कार्यहरुले गति लिएपछि अधिक तरलताको अवस्था नरहने, विस्तारै अर्थ व्यवस्थामा सन्तुलन कायम हुने र आगामी असारसम्ममा मूल्य वृद्धि एकल विन्दुमा सीमित रहने धारणा पनि उहाँले राख्नुभयो ।

देशको मौद्रिक र वित्तीय प्रणालीका सम्बन्धमा नेपाल राष्ट्र बैंक एक जिम्मेवार निकायको रुपमा रहेकोले यसका काम कारवाहीहरु सन्तुलित, प्रविधिमैत्री र स्तरीय हुनुपर्ने गभर्नर डा. नेपालले उल्लेख गर्नुभयो । उहाँले नवनियुक्त डेपुटी गभर्नरहरुले बैंकलाई आधुनिकतातर्फ लैजाने आशा पनि व्यक्त गर्नुभयो ।

बाँकी २ पेजमा

डेपुटी गभर्नर
शिबराज श्रेष्ठ

! k]hsf]afF

गभर्नर डा. ...

पुगेको, विस्तृत मुद्रा प्रदायको वार्षिक विन्दुगत वृद्धि २३.५ प्रतिशत रहेको र कुल आन्तरिक कर्जाको वृद्धिदर वार्षिक विन्दुगत आधारमा १३.१ प्रतिशत रहेको जानकारी पनि सो अवसरमा दिनुभयो। उहाँले खुलाबजार कारोबारका विभिन्न उपकरण मार्फत् पटक-पटक गरी रु. ३०५ अर्ब तरलता प्रशोचन गरिएको, ९१-दिने ट्रेजरी बिलको भारित औसत ब्याजदर ०.६८ प्रतिशत र अन्तर-बैंक कारोबारको भारित औसत ब्याजदर ०.२६ प्रतिशत रहेको पनि बताउनु भयो।

वित्तीय क्षेत्रको कानूनी, नियामकीय सुधारका लागि नेपाल राष्ट्र बैंक ऐन र बैंकिङ कसुर तथा सजाय ऐनको संशोधन प्रस्ताव एवम् बैंक तथा वित्तीय संस्था सम्बन्धी ऐन प्रतिस्थापन गर्न बनेको नयाँ विधेयक उपर संसदमा छलफल जारी रहेको गभर्नर डा. नेपालले उल्लेख गर्नुभयो। पूर्वाधार बैंक स्थापनाका लागि अनुमति दिने सम्बन्धमा विशेष नीतिगत व्यवस्था तयार गर्न एक कार्यदल गठन भएको बताउँदै उहाँले बासेल-३ को प्रावधानमा आधारित नयाँ पुँजी पर्याप्तता संरचना, २०१५ जारी गरिएको र भुक्तानी तथा फछ्र्यौट ऐनको मस्यौदा तयारीको क्रममा रहेको जानकारी दिनुभयो।

भूकम्प पश्चात् आवासीय घर क्षतिग्रस्त भएका सर्वसाधारणलाई पुनर्निर्माणका लागि २ प्रतिशत ब्याजदरमा बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरु मार्फत उपलब्ध गराउन जारी गरिएको कर्जा व्यवस्थालाई थप विस्तार गरी लघुवित्त संस्थाहरुबाट समेत प्रति ग्राहक रु. ३ लाखसम्म कर्जा उपलब्ध गराउने व्यवस्था गरिएको, आर्थिक पुनरुद्धार कोष (स्थापना र सञ्चालन) कार्यविधि, २०७२ अनुरुप ब्याज अनुदान तथा पुनरकर्जा सुविधा व्यवस्था कार्यान्वयनमा ल्याइएको पनि गभर्नर डा. नेपालले जानकारी दिनुभयो। क्षेत्रीय स्तरमा वित्तीय क्षेत्र समन्वय संयन्त्रको निर्माण अगाडि बढाइएको, भारतबाट भित्रिने विप्रेषण कारोबार सरल र सहज बनाउन भारतीय रिजर्व बैंकसँग द्विपक्षीय समन्वय संयन्त्र निर्माण कार्य अगाडि बढाइएको उहाँले उल्लेख गर्नुभयो।

गभर्नर डा. नेपालले आगामी दिनमा खासगरी तरलता व्यवस्थापन कार्य चुनौतीपूर्ण रहने बताउनु भयो। चालू आर्थिक वर्षको औषत उपभोक्ता मुद्रास्फीति दर ९.५ प्रतिशतको हाराहारीमा रहने संशोधित अनुमान गर्दै उहाँले मुद्राप्रदायको वृद्धिदर २१.५ प्रतिशत हुने संशोधित अनुमान पेस गर्नुभयो। आपूर्ति व्यवस्थासँग सम्बन्धित समस्याहरु सुधारोन्मुख रहेका कारण वैदेशिक व्यापार सुचारु हुने, लगानीको वातावरणमा सुधार आई कर्जा प्रवाह विस्तार हुने, पुनर्निर्माणले गति लिने, पुँजीगत खर्च वृद्धि हुने र यसबाट समग्र आर्थिक गतिविधिमा सुधार आउने धारणा व्यक्त गर्नुभयो।

सो समारोहमा सहभागीहरुले उठाएको जिज्ञासाहरुलाई पनि गभर्नर डा. नेपालले सम्बोधन गर्नुभयो। कार्यविधि सरल गरिएकोले भूकम्प पीडितलाई दिइने २ प्रतिशत ब्याजदरको कर्जाको उपयोग विस्तारै बढ्दै जाने आशा व्यक्त गर्दै उहाँले सहकारीको नियमन छुट्टै संयन्त्रमार्फत अगाडि बढाइने जानकारी दिनुभयो। उहाँले नेपाली मुद्राको अवमूल्यन अन्तर्राष्ट्रिय कारणले हुने गरेको पनि बताउनु भयो।

समारोहमा नेपाल राष्ट्र बैंकको सञ्चालक समितिका सदस्यहरु, कार्यकारी निर्देशकहरु, बैंकर्स संघ, विकास बैंक एसोसिएशन, निजी क्षेत्र र पत्रकारहरु लगायतको उपस्थिति थियो। समारोहको सञ्चालन अनुसन्धान विभागका कार्यकारी निर्देशक नरबहादुर थापाले गर्नु भएको थियो।

! k]hsf]afF

डेपुटी गभर्नर ...

सो कार्यक्रममा नवनियुक्त डेपुटी गभर्नर चिन्तामणि शिवाकोटीले आफू डेपुटी गभर्नर भएकोमा अत्यन्त हर्षविभोर र उत्साहित भएको जानकारी दिँदै बैंक प्रवेश पछिका क्षणहरुको स्मरण गर्नुभयो। विगतमा ट्रेड युनियनिष्ट समेत रहेको आफ्नो भूमिका फेरिएको बताउँदै उहाँले चुनौतीका बीच सम्भावनाहरुको खोजी गरी वित्तीय स्थायित्वका लागि सबैको साथ लिएर अगाडि बढ्ने बताउनु भयो। नवनियुक्त डेपुटी गभर्नर शिबराज श्रेष्ठले कार्यक्रमलाई सम्बोधन गर्दै देशको वर्तमान आर्थिक अवस्थाको आंकडा पेस गर्नुभयो। उहाँले बैंक र वित्तीय क्षेत्रको सुदृढीकरणका लागि इमान्दारीका साथ काम गर्ने प्रण गर्नुभयो।

उहाँहरु दुवैजनाले मन्तव्यका क्रममा आफ्नो नियुक्तिप्रति नेपाल सरकार, गभर्नर र मन्त्रिपरिषद्लाई धन्यवाद ज्ञापन गर्नुभएको थियो।

कार्यक्रममा सामान्य सेवा विभागका कार्यकारी निर्देशक लक्ष्मीप्रपन्न निरौलाले हरेक क्षेत्रमा पुनर्संरचनाको आवश्यकता औंल्याउँदै नवनियुक्त डेपुटी गभर्नरहरुको कार्यकालको पूर्ण सफलताको कामना गर्नु भएको थियो। गभर्नरको कार्यालयका निर्देशक राजेन्द्र पण्डितले सञ्चालन गर्नु भएको सो कार्यक्रममा बैंकमा रहेका चारवटै युनियनका अध्यक्षहरुले पनि आ-आफ्ना धारणाहरु राख्नु भएको थियो। कार्यक्रममा बैंकका कार्यकारी निर्देशकहरु, निर्देशकहरु लगायतका कर्मचारीहरुको उपस्थिति रहेको थियो।

गभर्नर डा. नेपालसँग अन्तर्राष्ट्रिय मुद्रा कोषका वरिष्ठ आवासीय प्रतिनिधिद्वारा भेटवार्ता

गभर्नर डा. चिरंजीबि नेपालसँग अन्तर्राष्ट्रिय मुद्रा कोष (IMF) का वरिष्ठ आवासीय प्रतिनिधि Thomas J. Richardson ले फागुन ५ गते उहाँको कार्यकक्षमा शिष्टाचार भेटवार्ता गर्नुभयो ।

भेटवार्ताका अवसरमा वरिष्ठ आवासीय प्रतिनिधि Richardson ले नेपाल भारत नाकामा भएको अवरोधले आयात निर्यातमा आएको व्यवधानका कारण नेपालको अर्थतन्त्रमा पारेको प्रभाव तथा समग्र आर्थिक अवस्थाका बारेमा जिज्ञासा राख्नुभएको थियो ।

भेटवार्ताका क्रममा गभर्नर डा. नेपालले देशको वर्तमान आर्थिक स्थितिका बारेमा जानकारी गराउनु हुँदै नेपाल राष्ट्र बैंकले मौद्रिक व्यवस्थापन, वित्तीय स्थायित्व, भुक्तानी प्रणालीमा सुधार लगायतका क्षेत्रमा गरिरहेका कार्यहरुको बारेमा प्रकाश पार्नुभयो ।

उक्त भेटवार्ताका अवसरमा भारत सरकार र अन्तर्राष्ट्रिय मुद्रा कोषको संयुक्त आयोजनामा मार्च ११ देखि १३ सम्म भारतको दिल्लीमा आयोजना हुन लागेको Advancing Asia: Investing for the Future बिषयक उच्च स्तरीय सम्मेलन तथा अप्रिल १५ देखि १७ सम्म अमेरिकाको वासिंगटनमा आयोजना हुने Spring IMFC Meeting का बारेमा छलफल भएको थियो ।

नेपाल राष्ट्र बैंकका वरिष्ठ अधिकारीहरुको समेत उपस्थिति रहेका सो भेटवार्ताको क्रममा अन्तर्राष्ट्रिय मुद्रा कोषले नेपाललाई विभिन्न क्षेत्रमा उपलब्ध गराउने Technical Assistance का बारेमा समेत छलफल भएको थियो ।

गभर्नर डा. नेपालसँग RMAB का डेपुटी गभर्नर Phajo Dorjee द्वारा भेटवार्ता

गभर्नर डा. चिरंजीबि नेपालसँग SAARCFINANCE Staff Exchange Program अन्तर्गत नेपालको रेमिटान्स व्यवस्थापन सम्बन्धमा अध्ययनका लागि Royal Monetary Authority of Bhutan (RMAB) का डेपुटी गभर्नर Phajo Dorjee को नेतृत्वमा आएको प्रतिनिधि मण्डलले फागुन ३० गते उहाँको कार्यकक्षमा शिष्टाचार भेटवार्ता गऱ्यो ।

भेटवार्ताका अवसरमा डेपुटी गभर्नर Dorjee ले रेमिटान्स व्यवस्थापनका लागि नेपालले गरेको प्रयत्नहरुका बारेमा अध्ययन गर्ने सिलसिलामा नेपाल भ्रमणमा आएको जानकारी गराउनु भएको थियो । उक्त अवसरमा गभर्नर डा. नेपाललाई Royal Monetary Authority of Bhutan को भ्रमणका लागि गभर्नर Dasho Penjore ले पठाउनु भएको निमन्त्रणा पत्र समेत उहाँले हस्तान्तरण गर्नु भएको थियो ।

भेटवार्ताका क्रममा गभर्नर डा. नेपालले भ्रमण टोलीलाई स्वागत गर्दै रेमिटान्स व्यवस्थापनमा नेपाल राष्ट्र बैंकले गरेका प्रयत्नहरुको बारेमा संक्षिप्त जानकारी गराउनु भएको थियो । उक्त अवसरमा अन्य आपसी हितका बारेमा समेत छलफल भएको थियो ।

टोलीका साथ RMAB का अन्य तीन जना अधिकारीहरुको उपस्थिति रहेको थियो । सो अवसरमा नेपाल राष्ट्र बैंकका तर्फबाट डेपुटी गभर्नर शिवराज श्रेष्ठको पनि उपस्थिति रहेको थियो ।

डेपुटी गभर्नरद्वयको विभागीय जिम्मेवारी निर्धारण

डेपुटी गभर्नरद्वय चिन्तामणि शिवाकोटी र शिवराज श्रेष्ठको विभागीय/कार्यालयीय जिम्मेवारी निर्धारण भएको छ । डेपुटी गभर्नर शिवाकोटी अन्तर्गत मौद्रिक तथा विदेशी विनिमय नीति समूहका विभागहरु (विदेशी विनिमय व्यवस्थापन, राष्ट्र ऋण व्यवस्थापन र अनुसन्धान) तथा बैंकिङ व्यवस्थापन समूहका विभागहरु (मुद्रा व्यवस्थापन, पेमेण्ट एण्ड सेटलमेण्ट, बैंकिङ र काठमाडौं उपत्यका बाहिरका कार्यालयहरु) को जिम्मेवारी तोकिएको छ भने डेपुटी गभर्नर श्रेष्ठ मातहत नियमन तथा सुपरिवेक्षण समूहका विभागहरु (बैंक तथा वित्तीय संस्था नियमन, बैंक सुपरिवेक्षण, विकास बैंक सुपरिवेक्षण, वित्त कम्पनी सुपरिवेक्षण, लघुवित्त प्रवर्द्धन तथा सुपरिवेक्षण र समस्याग्रस्त संस्था रिजनेलुसन महाशाखा) तथा सहायक सेवा समूहका विभागहरु (संस्थागत योजना, जनशक्ति व्यवस्थापन, सामान्य सेवा, वित्त व्यवस्थापन र सूचना प्रविधि) को जिम्मेवारी राखिएको छ ।

गभर्नर डा. नेपालद्वारा UNNATI-Access to Finance Challenge Fund को शुभारम्भ

गभर्नर डा. चिरंजीबि नेपालले UNCDF द्वारा आयोजित UNNATI-Access to Finance Challenge Fund को फागुन ५ गते काठमाडौंमा एक कार्यक्रम बीच सयुंक्त रुपमा शुभारम्भ गर्नुभयो ।

उक्त कार्यक्रममा गभर्नर डा. नेपालले समुद्घाटन मन्तव्य राख्नुहुँदै डेनमार्क राजदूतावास र UNCDF ले UNNATI-Access to Finance Project मार्फत नेपाल सरकारलाई गरिबी घटाउन गरेको सहयोग प्रति कृतज्ञता व्यक्त गर्नुभयो । सो क्रममा उहाँले नेपालमा दुई तिहाई जनसख्या कृषि क्षेत्रमा निर्भर रहेको, बेरोजगारी समस्या रहेको, अपर्याप्त पूर्वाधार रहेको हुनाले वित्तीय समावेशीकरण नेपालको आवश्यकता भएको धारणा राख्नुभयो ।

गभनर्र डा. नेपालले नेपाल राष्ट्र बैंकले A2F Project अन्तरगत गरेको अध्ययनको तथ्यांक माथि प्रकाश पार्दै वित्तीय संस्थाहरु अझै

पनि गरिब जनताको पहुँचबाट पर रहेको उल्लेख गर्नुहुँदै पहुँच वृद्धिका लागि ग्रामीण भेगका बासिन्दाहरुसम्म वित्तीय साक्षरता कार्यक्रमहरु लैजानु आवश्यक रहेको औंल्याउनु भयो ।

सोही क्रममा उहाँले २५ प्रतिशत नेपालीहरु गरिबीको रेखामुनि रहेको र ग्रामीण भेगमा रोजगारीका अवसरहरुको अभाव रहेकोले एकातिर बचत गर्ने बानीको विकास गरिनु पर्ने र अर्कोतर्फ सो बचतलाई उद्यमशीलता तर्फ उन्मुख गराउन पनि ग्रामीण भेगमा बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरुको उपस्थिति आवश्यक रहेको उल्लेख गर्दै बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरुले सुरक्षित कारोवारका लागि नवीनतम प्रविधि अपनाउन जरुरी रहेको बताउनु भयो ।

गभर्नर डा. नेपालले UNCDF को सहयोगमा नेपाल राष्ट्र बैंकले कार्यान्वयन गर्दै आएको UNNATI-Access to Finance Project ले शुरु गरेको Challenge Fund ले बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरुलाई ग्रामीण क्षेत्रमा सेवा विस्तार गर्न हौसला प्रदान गर्नुका साथै नवीनतम प्रविधिको प्रयोग गरी सेवा विस्तार गर्न मद्दत पुऱ्याउने धारणा व्यक्त गर्नुभयो ।

बैंक तथा वित्तीय संस्थालाई Matching Grants उपलब्ध गराउन ल्याइएको सो Challenge Fund उपयोग गर्दा नयाँ बिजिनेस मोडेल मार्फत ग्रामीण तथा कृषिमा आस्रित जनसंख्याको आवश्यकता पूरा गर्न बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरु सफल रहने विश्वास समेत गभर्नर डा. नेपालले व्यक्त गर्नुभयो ।

गभर्नर डा. नेपालद्वारा नेपाली समाचार पोर्टल bankingkhabar.com को शुभारम्भ

गभर्नर डा. चिरंजीबि नेपालले फागुन १८ गते आयोजित एक कार्यक्रम बीच मिडिया इन्टरनेसनलको वित्तीय साक्षरतामा समर्पित www.bankingkhabar.com नामक नेपाली समाचार पोर्टलको शुभारम्भ गर्नुभयो ।

उक्त कार्यक्रममा गभर्नर डा. नेपालले समुद्घाटन मन्तव्य राख्नु हुँदै अमेरिकाको सन् २००८ को घटनाक्रम पश्चात विश्वव्यापी रुपमा पोर्टल मार्फत समाचार सम्प्रेषण गर्ने चलन बढेको उल्लेख गर्नुभयो । सो क्रममा उहाँले मिडिया क्षेत्र एकदमै संवेदनशील क्षेत्र भएकोले जथाभावी समाचार सम्प्रेषण नगर्न तथा सत्य समाचार मात्र सम्प्रेषण गर्न सबै सञ्चारकर्मीहरुलाई आग्रह गर्नुभयो । विशेषत बैंक तथा वित्तीय सस्थाहरुका बारेमा खबर प्रवाह गर्दा त्यस संस्थासँग सम्बन्धित बचतकर्ता, लगानीकर्ता, सेवाग्राही आदि सबैलाई असर गर्ने हुनाले समाचार सम्प्रेषणको कार्यमा विशेष ध्यान दिनुहुन आग्रह गर्नुभयो ।

गभर्नर डा. नेपालले विभिन्न देशहरुका मिडियाले सकारात्मक समाचारहरु मात्रै सम्प्रेषण गर्ने गरेको र मिडियाकै बलमा नेपोलियनले युद्ध समेत जितेको उदाहरण प्रस्तुत गर्नुहुँदै मिडियाले सरकार र जनता बीच असल पुलको रुपमा कार्य गर्नु पर्ने धारणा व्यक्त गर्नुभयो । मन्तव्य राख्ने क्रममा उहाँले सही, अन्तरक्रियात्मक तथा तुरुन्तै समाचार सम्प्रेषण गर्ने मोडालिटिमा अगाडि बढ्न bankingkhabar.com लाई सुझाव दिनुभयो । उहाँले मिडिया क्षेत्रको संवेदनशीलतालाई ध्यानमा राख्दै मिडिया क्षेत्रमा निरन्तर अध्ययन तथा थप दक्ष जनशिक्तको खाँचो रहेको धारणा पनि व्यक्त गर्नभयो ।

गभर्नर डा. नेपालले अझै पनि बहुसंख्यक नेपाली वित्तीय पहुँचबाट पर रहेको तथ्यांक प्रस्तुत गर्नुहुँदै वित्तीय साक्षरताको माध्यमबाट नेपाली जनतालाई वित्तीय गतिविधि मार्फत आर्थिक गतिविधिहरुमा सहभागी गराएर मुलुकको विकासमा योगदान पुऱ्याउनु पर्ने बताउनु भयो । सो क्रममा उहाँले जापानमा सरकारको प्रोत्साहनमा बालबालिकाहरुलाई सेयरमा लगानी गर्न लगाएको उदाहरण प्रस्तुत गर्नुहुँदै नेपालमा पनि घर तथा विद्यालयस्तरबाट नै वित्तीय साक्षरताको सुरुवात गर्नुपर्ने धारणा व्यक्त गर्नुभयो ।

गभर्नर डा. नेपालले वित्तीय साक्षरता कार्यक्रम प्रभावकारी ढंगले अगाडि बढाउन नेपाल राष्ट्र बैंकले वित्तीय साक्षरता नीति अगाडि बढाएको

बाँकी ७ पेजमा

गभर्नर डा. चिरंजीबि नेपालद्वारा सुदूर पश्चिमाञ्चल र मध्य पश्चिमाञ्चल क्षेत्रको विभिन्न कार्यक्रमहरूमा सहभागिता

अन्तरक्रिया कार्यक्रममको उद्घाटन

गभर्नर डा. चिरंजीबि नेपालले फागुन २३ गते कैलालीको धनगढीमा नेपाल राष्ट्र बैंकको भुक्तानी तथा फछ्र्यौट विभाग र UKAid सक्षमद्वारा आयोजित सरोकारवालाहरूसँगको अन्तरक्रिया कार्यक्रमको उद्घाटन गर्नु भयो ।

कार्यक्रममा उद्घाटन मन्तव्य राख्दै गभर्नर डा. नेपालले भुक्तानी तथा फछ्र्यौटको महत्वलाई मनन् गरी बैंकले केही समय अघि भुक्तानी तथा फछ्र्यौट विभागको गठन गरेको जानकारी दिनु हुँदै उहाँले राष्ट्र बैंक स्थापनाको एक उद्देश्य सक्षम एवम् सुरक्षित भुक्तानी प्रणालीको विकास गर्नु रहेको बताउनु भयो । भुक्तानी तथा फछ्र्यौटको नयाँ व्यवस्था पश्चात कारोवारको पारदर्शिता बढ्ने र कारोवार सुरक्षित एवम् चाँडो भई आर्थिक क्रियाकलाप अझ बढ्दै जाने उल्लेख गर्नु भयो ।

विकासोन्मुख मुलुक लगायतका देशहरूले समेत निकै अघि शुरु गरेको यो व्यवस्था नेपालमा कार्यान्वयनमा ल्याउन अझै द्रुत गतिमा इजाजत, नियमन एवम् निर्देशनहरूको तर्जुमा गर्न आवश्यक रहेको उल्लेख गर्नु हुँदै उहाँले आधुनिक, सवल र सक्षम वित्तीय प्रणालीका लागि आधुनिक भुक्तानी र फछ्र्यौट प्रणालीको विकास अपरिहार्य रहेको बताउनु भयो ।

सो कार्यक्रममा भुक्तानी तथा फछ्र्यौट विभागका कार्यकारी निर्देशक महेश भट्टराई र UKAid सक्षमका टिम लिडर बलजित बोहराले पनि मन्तव्य राख्नु भएको थियो ।

धनगढी कार्यालयको अवलोकन

गभर्नर डा. चिरंजीबि नेपालले फागुन २३ गते बैंकको धनगढी कार्यालयको अवलोकन गर्नु भयो ।

सो अवसरमा आयोजित स्वागत कार्यक्रममा गभर्नर डा. नेपालले आफूले गभर्नरको पदभार सम्हालेदेखि नै धनगढी कार्यालयको भ्रमणमा आउन चाहेको तर देशको परिस्थिति र बैंकको आन्तरिक कारणले गर्दा भ्रमण ढिला हुन पुगेको बताउनु भयो ।

सो अवसरमा उहाँले देशको आर्थिक अवस्था कमजोर रहेको, मुद्रास्फीति उच्च रहेको, राजस्व संकलन कम रहेको भए पनि रेमिट्यान्स आप्रवाहका कारण बाह्य क्षेत्र सन्तोषजनक रहेको बताउनु हुँदै राष्ट्र बैंकको उद्देश्य प्राप्तिमा केन्द्रका विभागहरूको जत्तिकै योगदान जिल्लास्थित कार्यालयको रहने पनि उल्लेख गर्नु भयो ।

गत वैशाखको भूकम्पका कारण बैंकको पूर्वाधार ध्वस्त हुन पुगेकोले बैंकका भवनहरू पुनरनिर्माण गरी आधुनिक केन्द्रीय बैंकको रूपमा स्थापित हुन चुनौतीपूर्ण रहेकोले कर्मचारीहरूले पनि यसलाई मनन् गरी इमान्दारिताका साथ कर्तव्य निर्वाह गर्न निर्देशन समेत उहाँले दिनु भयो ।

अर्थतन्त्र गतिशील रहेकोले विभिन्न समयमा आउने चुनौतीहरूलाई सामना गर्न सक्ने क्षमता केन्द्रीय बैंकको हुनु पर्ने आवश्यकता औंल्याउँदै उहाँले इमान्दार एवम् उत्कृष्ट कार्य गर्ने कर्मचारीको सधैं उचित मूल्यांकन गरिने बताउनुभयो । तुलनात्मक रुपमा सुदुर पश्चिम आर्थिक दृष्टिले पछाडि परेको हालको अवस्थामा धनगढी कार्यालयको योगदान र भूमिका त्यस क्षेत्रको आर्थिक गतिविधि विस्तारमा महत्वपूर्ण हुने कुरा उहाँले उक्त अवसरमा बताउनु भयो ।

सो कार्यक्रममा गभर्नरको कार्यालयका निर्देशक राजेन्द्र पण्डित, धनगढी कार्यालयका निर्देशक विश्रुत थापा र उप-निर्देशक डिलाराम सुवेदीले पनि मन्तव्य राख्नु भएको थियो ।

किसान बहुउद्देश्यीय सहकारी संस्था, सहजपुर सेवा केन्द्रमा आयोजित अन्तरक्रिया कार्यक्रममा सरिक

गभर्नर डा. चिरंजीबि नेपाल फागुन २४ मा किसान बहुउद्देश्यीय सहकारी संस्था, सहजपुर सेवा केन्द्र कैलालीमा संस्थाका महिला सदस्यहरूको उपस्थितिमा आयोजित अन्तरक्रिया कार्यक्रममा सहभागी हुनु भयो ।

सो अवसरमा गभर्नर डा. नेपालले नेपाल राष्ट्र बैंकको एक उद्देश्य वित्तीय पहुँच विस्तार गर्नु तथा ग्रामीण जनताको जीवनस्तर सुधार गर्नु रहेको बताउनु भयो । हातमा सिप भएका ग्रामीण महिलाले बैंकिङ कारोवारबाट ऋण प्राप्त गरी आय आर्जन गर्न सक्ने र आफ्नो परिवारको जीवनस्तरमा सुधार ल्याउन सक्ने बताउनु भयो ।

क्रमशः ६ पेजमा

देशको समग्र विकासका लागि न्यून आय भएका वर्गका जनताको जीवनस्तरमा सुधार हुनु पर्ने बताउँदै उहाँले ग्रामीण महिलालाई सानै स्तरको भए पनि व्यवसाय गर्न र कृषि व्यवसायलाई समेत बढावा दिन आग्रह गर्नु भयो । लघुवित्त संस्थाहरूले लिने व्याजदर बढी भएको जनगुनासो आएको सन्दर्भमा ती संस्थाहरूले व्याजदरमा कम गर्दै लग्नु पर्ने आवश्यकता रहेको उहाँले बताउनु भयो ।

ग्रामीण महिलाहरूको उल्लेख्य उपस्थिति रहेको सो कार्यक्रममा सदस्य महिलाहरूले आफूलाई परेको पिरमर्का र बैंकिङ क्षेत्रबाट गर्न सकिने अपेक्षा गभर्नर डा. नेपाल समक्ष राख्नु भएको थियो ।

सोही दिन गभर्नर डा. नेपालले सक्षम नेपालको डडेल्धुरा कार्यालयमा समाजका विभिन्न क्षेत्रको प्रतिनिधिहरू उपस्थित रहेको कार्यक्रममा वित्तीय पहुँच र वित्तीय साक्षरता बढाउन केन्द्रीय बैंकका अलावा गैर सरकारी संस्था, बैंक वित्तीय संस्था, संचार माध्यमको पनि उत्तिकै भूमिका हुने कुरा बताउनु भयो ।

उहाँले सक्षम UKAid ले डडेल्धुरा जिल्लाका विभिन्न बैंक वित्तीय संस्थाहरूलाई साझेदार संस्थाको रूपमा कार्य गरी वित्तीय पहुँच बढाउन गरेको योगदानको उहाँले सराहना गर्नु भयो । वित्तीय पहुँच विस्तारले ग्रामीण अर्थतन्त्रको विकासमा महत्वपूर्ण योगदान गर्ने र सोबाट ग्रामीण अर्थतन्त्रलाई देशको समग्र अर्थतन्त्रसँग आवद्ध गर्न सघाउ पुग्ने कुरा व्यक्त गर्नु भयो ।

त्यसैगरी गभर्नर डा. नेपालले डोटी जिल्लाको खोड्पेमा स्थापित Global IME बैंकको Extension Counter को समेत अवलोकन गरी तहाँको बचत तथा कर्जाको अवस्था बारे जानकारी लिनु भयो ।

किसान बहुउद्देश्यीय सहकारी संस्थाको केन्द्रीय कार्यालयको उद्घाटन

गभर्नर डा. चिरंजीबि नेपालले कैलालीको लम्कीमा रहेको किसान बहुउद्देश्यीय सहकारी संस्थाको केन्द्रीय कार्यालय भवनको फागुन २५ मा समुद्घाटन गर्नु भयो ।

सो अवसरमा प्रमुख अतिथिको रूपमा मन्तव्य राख्नु हुँदै गभर्नर डा. नेपालले आफ्नै भवनमा कारोवार संचालन गर्न सक्नु सहकारी संचालनको एउटा राम्रो पक्ष रहेको उल्लेख गर्नु भयो । उहाँले केही व्यक्ति मात्र धनी हुन खोल्ने नभई सबै सदस्यहरूको आर्थिक हित र सहयोगका लागि सहकारी स्थापना भएको बताउनु भयो ।

गभर्नर डा. नेपालले वित्तीय पहुँच एवम् वित्तीय साक्षरता बढाउन सहकारी संस्थाहरूको महत्वपूर्ण योगदान रहेको बताउनु भयो । सहकारी व्यक्तिको उद्यमशीलताको विकास गराउने आधारशीलाको रूपमा काम गर्ने संस्था भएकोले सदस्यहरूले पनि सही व्यवसायको छनौट र ऋणको सदुपयोगितामा जोड दिनु पर्ने उहाँले बताउनु भयो ।

केही गलत व्यक्तिहरूका कारण सहकारीबाट सामान्य मानिसहरू ठगिएको बताउनु हुँदै उहाँले राष्ट्र बैंकको आफ्नै क्षमताले मात्र सबै सहकारीहरूको अनुगमन गर्न संभव नभएको बताउनु भयो । सहकारी संस्थाले कृषि व्यवसायको विकासमा जोड दिई कर्जा पनि सोही क्षेत्रमा बढाउन आग्रह गर्नु भयो ।

किसान माइक्रोफाइनान्स वित्तीय संस्था लि., केन्द्रीय कार्यालय भवनको उद्घाटन

गभर्नर डा. चिरंजीबि नेपालले किसान माइक्रोफाइनान्स वित्तीय संस्था लि. को स्थानान्तरित केन्द्रीय कार्यालय भवनको हलिया, कैलालीमा उद्घाटन गर्नु भयो ।

सो अवसरमा मन्तव्य राख्नु हुँदै गभर्नर डा. नेपालले घर परिवारको आय स्तर सुधार गर्न महिलाको पनि योगदान हुनु पर्ने र यसका लागि माइक्रोफाइनान्ससँगको सहकार्य महत्वपूर्ण हुने बताउनु भयो । महिलाको इमान्दारिता पुरुषहरूको भन्दा बढी हुने देखिएको बताउनु हुँदै उहाँले लघुवित्त संस्थाले उपयुक्त ऋणी र व्यवसायको छनौटमा जोड दिनु पर्ने बताउनु भयो ।

सो अवसरमा उहाँले चालू वर्षको मौद्रिक नीतिमा संस्थाले आफ्नो नाफा ग्राहक हितमा खर्च गर्नु पर्ने लगायत नेपाल राष्ट्र बैंकले ल्याएका नीतिहरूको चर्चा गर्नु भएको थियो । सोही अवसरमा गभर्नर डा. नेपालले संस्थाका केन्द्र प्रमुखहरूलाई Tablet वितरण गर्नुका साथै Tablet बैंकिङ कार्यको पनि शुभारम्भ गर्नु भयो ।

बाँकी ७ पेजमा

६ पेजको बाँकी

नेपालगञ्जमा सक्षम कार्यालयको उद्घाटन

गभर्नर डा. चिरंजीबि नेपालले फागुन २६ मा UK Access to Finance सक्षमको क्षेत्रीय कार्यालय, नेपालगञ्जको उद्घाटन गर्नु भयो ।

सो अवसरमा गभर्नर डा. नेपालले सक्षमले वित्तीय पहुँच नपुगेका क्षेत्रमा विभिन्न बैंक/वित्तीय संस्थासँगको सहकार्य मार्फत वित्तीय पहुँच बढाउन गरेको कार्यको प्रसंशा गर्नु भयो । केन्द्रीय बैंकको उद्देश्य पनि वित्तीय पहुँच बढाउने, वित्तीय साक्षरता बढाउने भएकोले सक्षमको यस्तो कार्यमा बैंकले सहयोग गर्ने बताउनु भयो ।

अझै पनि बहुसंख्यक जनता औपचारिक वित्तीय सेवाको पहुँचबाट बाहिर रहेको उल्लेख गर्नु हुँदै उहाँले वित्तीय सेवाको विस्तार नभई केन्द्रीय बैंकको मौद्रिक नीति कार्यान्वयन प्रभावकारी नहुने बताउनु भयो । हालको आधुनिक युगमा पनि देशका विभिन्न कुनामा रहेका जनताले बचत र कर्जाको ज्ञान हासिल र सोको प्रयोग गर्न नपाएकोमा चिन्ता व्यक्त गर्नु हुँदै उहाँले वित्तीय पहुँच बढाउन सरकार, केन्द्रीय बैंक, गैर सहकारी संस्था, विदेशी दातृ निकायको समेत सहयोग आवश्यक हुने बताउनु भयो ।

राज्य एवम् केन्द्रीय बैंकले ल्याएका कतिपय सुविधा, सहुलियतहरु समेत वित्तीय साक्षरता नभएका कारण ग्रामीण जनताले सोको लाभ उठाउन नसकेको बताउनु हुँदै उहाँले वित्तीय पहुँचले औपचारिक अर्थतन्त्र बढ्ने र अर्थतन्त्रको आकार पनि विस्तार हुने उल्लेख गर्नु भयो । सो अवसरमा मध्यपश्चिम र सुदुर पश्चिम क्षेत्रमा वित्तीय पहुँच र साक्षरतामा उल्लेख्य सुधार हुने आशा समेत उहाँले व्यक्त गर्नु भयो ।

यस अघि गभर्नर डा. नेपालले युनिक नेपालको बर्दियाको भुरिगाउँमा लघुवित्त कार्यक्रम अन्तर्गत संचालित केन्द्रको निरीक्षण गर्नु हुँदै सदस्य महिलाहरूसँग अन्तरक्रिया समेत गर्नु भएको थियो ।

४ पेजको बाँकी

गभर्नर डा. नेपाल...

जानकारी दिनुहुँदै वित्तीय साक्षरतालाई पैसाको गति र चाल बुझ्ने साक्षरताको रुपमा पनि परिभाषित गर्न सकिने कुरा प्रष्ट पार्दै देशका विभिन्न भेगमा रहेको वित्तीय अज्ञानतालाई चिर्न वित्तीय साक्षरताको महत्वपूर्ण भूमिका रहेको वास्तविकता पनि औंल्याउनु भयो ।

अन्त्यमा गभर्नर डा. नेपालले हाल नेपालमा सञ्चालनमा रहेका पोर्टलहरुले नेपाली समाजलाई सुसूचित एवम् सजग गर्न मद्दत गरिरहेको धारणा व्यक्त गर्नुहुँदै bankingkhabar.com ले पनि आगामी दिनमा सही सूचना सम्प्रेषण गर्दा वित्तीय साक्षरता बढाउन सहयोग गर्ने विश्वास व्यक्त गर्नुका साथै पोर्टलको सफलताका लागि शुभ कामना दिनुभयो ।

मिडिया इन्टरनेसनलद्वारा आयोजित उक्त कार्यक्रममा नेपाल राष्ट्र बैंकका कार्यकारी निर्देशकहरु, निर्देशकहरु, नेपाल बैंकर्स संघ, विभिन्न व्यक्ति तथा वित्तीय संस्था, निजी क्षेत्र र पत्रकारहरु लगायतको उपस्थिति रहेको थियो ।

नेपालको भुक्तानी प्रणालीलाई आधुनिकीकरण गर्न आवश्यक : गभर्नर डा. नेपाल

गभर्नर डा. चिरंजीबि नेपालले नेपाल राष्ट्र बैंक, भुक्तानी तथा फछ्र्यौट विभाग र UKaid Sakchyam को संयुक्त आयोजनामा फागुन ६ गते सिद्धार्थनगरमा आयोजित भुक्तानी तथा फछ्र्यौट सम्बन्धी अन्तरक्रिया कार्यक्रमलाई प्रमुख अतिथिको रूपमा सम्बोधन गर्नु भयो ।

उक्त अन्तरक्रिया कार्यक्रममा गभर्नर डा. नेपालले सुरक्षित, स्वस्थ तथा सक्षम भुक्तानी प्रणालीको विकास गर्ने उद्देश्य नेपाल राष्ट्र बैंक ऐन, २०५८ मा रहेकोले जनतालाई सोही स्तरको भुक्तानी सेवा उपलब्ध गराई सो उद्देश्यलाई पूरा गर्नका लागि नेपाल राष्ट्र बैंकले भुक्तानी तथा फछ्र्यौट विभागको स्थापना गरेको चर्चा गर्नु भयो ।

विश्वका विकसित मुलुकहरुले नवीनतम प्रविधिको प्रयोग गरी भुक्तानी तथा फछ्र्यौट कार्यलाई सहजीकरण गर्दै लगेकोले त्यस्ता प्रविधिको प्रयोग गरेर नेपालको भुक्तानी प्रणालीलाई पनि आधुनिकीकरण गर्नुपर्ने आवश्यकताका सम्बन्धमा गभर्नर डा. नेपालले चर्चा गर्नु भयो ।

चेक, कार्ड, एसएमएस बैंकिङ, इन्टरनेट बैंकिङ तथा भुक्तानीका विभिन्न उपकरणहरुको प्रयोग नेपाली बैंकिङ क्षेत्रमा उल्लेख्य रुपमा वृद्धि हुँदै गएको चर्चा गर्नुहुँदै गभर्नर डा. नेपालले त्यस्ता अत्याधुनिक उपकरणहरुबाट हुने कारोबारको समयमा नै Settlement गर्न Real Time Gross Settlement System (RTGS) को स्थापना गरिने जानकारी पनि दिनु भयो ।

अन्तरक्रिया कार्यक्रममा भुक्तानी तथा फछ्र्यौट सम्बन्धी कार्य गर्ने बैंक तथा वित्तीय संस्था, रेमिटेन्स कम्पनी, बीमा कम्पनी, नेपाल टेलिकम तथा इ-सेवा सम्बन्धी कार्य गर्ने संघ-संस्थाका प्रतिनिधिहरु तथा भुक्तानी तथा फछ्र्यौट विभागका कार्यकारी निर्देशक महेश भट्टराईको समेत उपस्थिति रहेको थियो ।

नेपाल राष्ट्र बैंक समाचार
www.nrb.org.np मा समेत पढ्न सकिन्छ ।

राष्ट्र ऋण व्यवस्थापन विभागद्वारा अनुशिक्षण गोष्ठी सम्पन्न

राष्ट्र ऋण व्यवस्थापन विभागले फागुन ६ गते विराटनगरमा राष्ट्र ऋण तथा मौद्रिक व्यवस्थापन विषयक अनुशिक्षण गोष्ठी आयोजना गऱ्यो ।

उक्त गोष्ठीमा मन्तव्य व्यक्त गर्दै राष्ट्र ऋण व्यवस्थापन विभागका कार्यकारी निर्देशक डा. मीनबहादुर श्रेष्ठले राष्ट्र ऋण ऐन, २०५९ अनुसार नेपाल राष्ट्र बैंकले नेपाल सरकारको तर्फबाट सरकारी ऋणपत्रहरु निष्कासन गरी सरकारको आन्तरिक ऋणको व्यवस्थापन गर्ने गरेको र यस अन्तर्गत बजार निर्माताको इजाजतपत्र लिएका बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरु तथा बिक्री एजेण्टहरु मार्फत नागरिक बचतपत्र, राष्ट्रिय बचतपत्र तथा वैदेशिक रोजगार बचतपत्रको बिक्री वितरणको व्यवस्था मिलाइएको कुरा उल्लेख गर्नु भयो । डा. श्रेष्ठले मौद्रिक नीति कार्यान्वयनको लागि गरिने मौद्रिक व्यवस्थापनको कार्य अन्तर्गत प्रमुख रुपमा बैंकिङ क्षेत्रको तरलतालाई अधिक वा न्यून हुन नदिन खुला बजार कारोबारद्वारा तरलता व्यवस्थापन गर्ने गरेको र खुला बजार कारोबारमा क, ख र ग वर्गका बैंक तथा

वित्तीय संस्थाहरु संलग्न हुने व्यवस्था रहेको बारेमा पनि उल्लेख गर्नुभयो । विराटनगर कार्यालयका निर्देशक रामु पौडेलले राष्ट्र ऋण तथा मौद्रिक व्यवस्थापनमा नेपाल राष्ट्र बैंकले निर्वाह गर्दै आएको भूमिकाका सम्बन्धमा प्रकाश पार्दै गोष्ठीमा प्रदान गरिने अनुशिक्षणबाट विराटनगर क्षेत्रका बैंक तथा वित्तीय संस्था तथा बजार निर्माताहरु लाभान्वित हुने विश्वास लिएको कुरा व्यक्त गर्नुभयो ।

सो गोष्ठीमा राष्ट्र ऋण व्यवस्थापन विभागका उपनिर्देशक कुलबहादुर के.सी. र सहायक निर्देशक पुष्करप्रसाद रिजालले राष्ट्र ऋण तथा मौद्रिक व्यवस्थापन र अनलाइन बोलकबोल प्रक्रियाका सम्बन्धमा अनुशिक्षण प्रदान गर्नु भएको थियो । गोष्ठीमा विराटनगर क्षेत्रका बैंक तथा वित्तीय संस्थाका कार्यालय प्रमुख र ती संस्थाका ट्रेजरी व्यवस्थापन कार्यमा संलग्न कर्मचारीहरुको सहभागिता रहेको थियो । कार्यक्रमको समापनमा सहभागीहरुले नेपाल राष्ट्र बैंकले यस प्रकारको कार्यक्रम आयोजना गरी सरकारी ऋणपत्र, तरलता व्यवस्थापन तथा अनलाइन बोलकबोलका बारेमा विस्तृत रुपमा जानकारी दिएकोमा नेपाल राष्ट्र बैंकलाई धन्यवाद ज्ञापन गरेका थिए ।

अवकाश

वित्त व्यवस्थापन विभागका कार्यकारी निर्देशक प्रदिपराज पाण्डेले बैंक सेवाबाट अवकाश पाउनु भएको छ । कर्मचारीहरु ५८ वर्षको उमेरसम्म मात्र बैंक सेवामा कार्यरत रहन सक्ने प्रावधानका कारण उहाँ सेवानिवृत्त हुनु भएको हो । उहाँले २०४३ साल साउनमा बैंक सेवामा प्रवेश गर्नु भएको थियो ।

उपनिर्देशकहरु विराटनगर कार्यालयका प्रमोद श्रेष्ठ, वित्तीय जानकारी एकाइका विनोदकुमार सुवेदी, नेपालगञ्ज कार्यालयका गुमेप्रसाद बी. कार्की, बैंकिङ कार्यालयका माधवप्रसाद घिमिरे, वित्त व्यवस्थापन विभागका रामप्रसाद शर्मा र लघुवित्त प्रवर्द्धन तथा सुपरिवेक्षण विभागका ऋषिराम आचार्य पनि सेवानिवृत्त हुनु भएको छ । उहाँहरु सबैजनाले बैंक सेवामा ३० वर्षे समयावधिको प्रावधानका कारण अवकाश पाउनु भएको हो ।

सहायक निर्देशकहरु लघुवित्त प्रवर्द्धन तथा सुपरिवेक्षण विभागका मनोज बानिया तथा बैंकिङ कार्यालयका गर्गबहादुर बानिया र बैंकर्स प्रशिक्षण केन्द्रका कार्यालय सहयोगी प्रथम कमला शर्मा घिमिरे पनि ३० वर्षे सेवा अवधिका कारण बैंक सेवाबाट निवृत्त हुनु भएको छ ।

सरुवा

जनशक्ति व्यवस्थापन विभागका कार्यालय सहयोगी चतुर्थ अनिता नेपालीको गभर्नरको कार्यालयमा सरुवा (कामकाज) भएको छ ।

एशियन क्लियरिङ युनियनको कारोबार सम्बन्धमा

एशियन क्लियरिङ युनियनका सदस्य राष्ट्रहरु बीच अमेरिकी डलर/युरो पाँच सय वा सोभन्दा बढी रकमको कारोबार अनिवार्य रुपमा एशियन क्लियरिङ युनियनबाट गर्नु पर्ने व्यवस्था गरिएकोले सोही बमोजिम गर्ने/गराउने प्रयोजनका लागि विदेशी विनिमय व्यवस्थापन विभागले नेपाल राष्ट्र बैंकको बैंकिङ कार्यालय लगायत अन्य कार्यालय र इजाजतपत्र प्राप्त क वर्ग तथा राष्ट्रिय स्तरका ख वर्गका बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरुको निमित्त परिपत्र जारी गरेको छ ।

वित्तीय साक्षरता कार्यक्रम सम्पन्न

विद्यार्थी महिला तथा सर्वसाधारणलाई वित्तीय चेतना प्रदान गरी उनीहरुलाई बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरुसँग कारोवार गर्न अभिप्रेरित गर्ने उद्देश्यले गभर्नरको कार्यालयले फर्पिङ क्षेत्रका स्थानीय विभिन्न संघ संस्थाहरुसँग समन्वय गरी सो क्षेत्रमा चारवटा वित्तीय साक्षरता सम्बन्धी कार्यक्रमहरु सम्पन्न गरेको छ ।

उक्त चारवटा कार्यक्रमहरुमध्येको अन्तिम कार्यक्रम फागुन २० गते गोपालेश्वर बचत तथा ऋण सहकारी संस्था लिमिटेडको समन्वयमा सेतीदेवी माध्यमिक विद्यालय फर्पिङमा सम्पन्न भयो । सो कार्यक्रममा गभर्नरको कार्यालयका उपनिर्देशक विभुप्रसाद अर्यालले वित्तीय साक्षरता सम्बन्धी ज्ञान प्रदान गर्दै यसको महत्वका सम्बन्धमा प्रकाश पार्नुभयो ।

उक्त कार्यक्रममा स्थानीय स्कुलका विद्यार्थीहरु, महिलाहरु, सहकारीकर्मीहरु लगायत सर्वसाधारणहरुको उल्लेख्य उपस्थिति रहेको थियो ।

कार्यकारी निर्देशक तथा निर्देशकहरु अन्तर्राष्ट्रिय कार्यक्रममा

विदेशी विनिमय व्यवस्थापन विभागका कार्यकारी निर्देशक भिष्मराज ढुंगाना Nepalese Embassy to South Korea ले South Korea मा फागुन २३ गते आयोजना गरेको Seminar on Remittance and Secured Investment मा सहभागी हुनुभयो । यसअघि उहाँ Bangladesh Bank ले Bangladesh मा फागुन २ गते आयोजना गरेको STC Meeting मा सहभागी हुनु भएको थियो । Bangladesh को कार्यक्रममा सोही विभागका सहायक निर्देशक रमेश शर्मा पनि सहभागी हुनु भएको थियो ।

गभर्नरको कार्यालयका निर्देशक नेफिल मातङ्गि मास्के Bank of Thailand ले Thailand मा फागुन १ गते आयोजना गरेको 2nd Meeting of the SEAVG Working Group मा सहभागी हुनुभयो ।

संस्थागत योजना विभागका निर्देशक वसन्तबहादुर शाक्य CICTAB ले India मा फागुन ६ देखि ८ गतेसम्म आयोजना गरेको 4th Advanced Program for Central Bankers and Regulators मा सहभागी हुनुभयो । सिद्धार्थनगर कार्यालयका उपनिर्देशक शरणकुमार अधिकारी पनि सो कार्यक्रममा सहभागी हुनु भएको थियो ।

वित्तीय जानकारी एकाइका निर्देशक ऋषिकेश भट्ट Financial Action Task Forec (FATF) ले France मा फागुन १ देखि ७ गतेसम्म आयोजना गरेको FATF-Plenary and Working Group Meeting मा सहभागी हुनुभयो । उक्त Meeting मा सोही एकाइका उपनिर्देशकद्वय प्रदिप भट्टराई र हरिकुमार नेपाल पनि सहभागी हुनु भएको थियो ।

डेपुटी गभर्नर शिवाकाटी IMF को कार्यक्रममा

डेपुटी गभर्नर चिन्तामणि शिवाकाटी IMF ले फागुन २८ देखि ३० गतेसम्म India मा आयोजना गरेको Advancing Asia: Investing for the Future विषयक कार्यक्रममा सहभागी हुनुभयो । अनुसन्धान विभागका निर्देशक प्रदिपराज पौड्याल पनि सो कार्यक्रममा सहभागी हुनु भएको थियो ।

विदेश तालिम तथा सेमिनारमा सहभागिता

विदेशी विनिमय व्यवस्थापन विभागका उपनिर्देशक बलराम पौडेल र बैंकिङ कार्यालयका सहायक निर्देशक शान्ता भट्टराई Standard Chartered Bank ले China मा फागुन १०-११ गते आयोजना गरेको China Inter-Bank Bond and FX Market Seminar मा सहभागी हुनुभयो ।

जनशक्ति व्यवस्थापन विभागका उपनिर्देशक राजेन्द्र भट्टराई Bank of Philippines ले Philippines मा फागुन १० देखि १३ गतेसम्म आयोजना गरेको Course on Fundamentals of Central Banking मा सहभागी हुनुभयो ।

बैंक सुपरिवेक्षण विभागका उपनिर्देशक देवेन्द्र गौतम तथा सहायक निर्देशकहरु लघुवित्त प्रवर्द्धन तथा सुपरिवेक्षण विभागका ध्रुवराज आचार्य, गभर्नरको कार्यालयका पार्वती लामा र आन्तरिक लेखापरीक्षण विभागका वसन्ती श्रेष्ठ CICTAB ले India मा फागुन २४ देखि २८ गतेसम्म आयोजना गरेको Womens Development through Income Generating Activities मा सहभागी हुनुभयो ।

उपनिर्देशकहरु अनुसन्धान विभागका डिल्लीराम पोखरेल, राष्ट्रऋण व्यवस्थापन विभागका पुष्पा भण्डारी बराल तथा वित्त व्यवस्थापन विभागका नवीना ढकाल र अनुसन्धान विभागका सहायक निर्देशक राजेन्द्रप्रसाद मैनाली SEACEN ले Sri Lanka मा फागुन ९ देखि २१ गतेसम्म आयोजना गरेको SEACEN-BOJ Intermediate Course on Analytics of Macroeconomic and MPM मा सहभागी हुनुभयो ।

उपनिर्देशकहरु बैंकिङ कार्यालयका राजकुमार श्रेष्ठ, जनकपुर कार्यालयका चन्द्रकुमार श्रेष्ठ तथा सिद्धार्थनगर कार्यालयका ऋषिराम बराल र विदेशी विनिमय व्यवस्थापन विभागका सहायक निर्देशक नरेशकुमार अधिकारी Bank of Korea ले Korea मा फागुन २५ देखि २८ गतेसम्म आयोजना गरेको Foreign Reserve Management विषयक कार्यक्रममा सहभागी हुनुभयो ।

अनुसन्धान विभागका उपनिर्देशक सुमन न्यौपाने Gerzensee ले Switzerland मा फागुन १७ देखि चैत ४ गतेसम्म आयोजना गरेको Monetary Policy, Exchange Rates and Capital Flows विषयक कार्यक्रममा सहभागी हुनुभयो ।

सहायक निर्देशकद्वय विकास बैंक सुपरिवेक्षण विभागका पूर्णबहादुर महर्जन र अनुसन्धान विभागका मनोजकुमार के. सी. IMF-STI ले Singapore मा फागुन १० देखि २१ गतेसम्म आयोजना गरेको Financial Programming And Policies विषयक कार्यक्रममा सहभागी हुनुभयो ।

सहायक निर्देशकहरु वित्तीय जानकारी एकाइका हिरण्य निरौला र कानुन महाशाखाका विनयदेव अधिकारी Asia Pacific Group on Money Laundering ले Malaysia मा फागुन २६ देखि २८ गतेसम्म आयोजना गरेको Implementing Targeted Financial Sanction against Proliferation of Weapons of Mass Destruction विषयक कार्यक्रममा सहभागी हुनुभयो ।

विदेशी विनिमय व्यवस्थापन विभागका सहायक निर्देशक शारदा भट्ट (पौड्याल) र बैंकिङ कार्यालयका सहायक निर्देशक निर्मला श्रेष्ठ CICTAB ले India मा फागुन २५ देखि २९ गतेसम्म आयोजना गरेको Good Governance for the Women BoD of Cooperatives and Rural Financing Institutions विषयक कार्यक्रममा सहभागी हुनुभयो ।

देशको वर्तमान आर्थिक तथा वित्तीय स्थिति

(आर्थिक वर्ष २०७२/७३ को सात महिनाको तथ्याङ्कमा आधारित)

आर्थिक परिदृश्य

नेपालको दक्षिणी सीमा नाकाहरुबाट हुने वैदेशिक व्यापार सहज हुँदै गएकोले इन्धन लगायत अत्यावश्यक वस्तुहरुको आपूर्ति सहज हुन थालेको छ। भूकम्पबाट क्षतिग्रस्त संरचनाहरुको पुनर्निर्माण कार्यले गति लिन सकेमा सिमेन्ट, छड, रोडा एवम् जस्तापाता लगायतका निर्माण सामग्रीहरुको माग बढ्ने देखिन्छ। जलविद्युत, सिँचाई एवम् सडक आयोजना लगायतका विकास-निर्माण कार्य सुचारु हुन थालेका छन्। फलस्वरुप औद्योगिक क्षेत्रको उत्पादनमा सकारात्मक प्रभाव पर्नुको साथै रोजगारी समेत अभिवृद्धि हुने देखिएको छ।

मौसम खासै अनुकूल नरहेकोले हिउँदे तरकारी एवम् गहुँको उत्पादनमा भने केही कमी आउने अनुमान छ। अन्तर्राष्ट्रिय बजारमा कच्चा तेल तथा धातुजन्य पदार्थको मूल्यमा कमी आउनुको साथै नेपाली रुपैयाँ अमेरिकी डलरसँग कमजोर हुँदै गएको र मुलुक भित्र इन्धन लगायत अत्यावश्यक वस्तुहरुको आपूर्ति समेत सहज हुँदै गएकोले लगानीको वातावरण अनुकूल हुँदै गएको छ।

मुद्रास्फीति

वार्षिक विन्दुगत उपभोक्ता मुद्रास्फीति दर २०७२ माघमा ११.३ प्रतिशतमा झरेको छ। वार्षिक विन्दुगत आधारमा खाद्य तथा पेय पदार्थ समूहको मूल्य सूचकाङ्क वृद्धिदर १२.८ प्रतिशत रहेको छ भने गैर-खाद्य तथा सेवा समूहको मूल्य सूचकाङ्क वृद्धिदर १०.१ प्रतिशत रहेको छ। दलहन तथा गेडागुडीको मूल्य ३९.७ प्रतिशत र घ्यू तथा तेलको मूल्य २३.१ प्रतिशतले बढेको छ। मसला र लत्ता कपडा तथा जुत्ताको मूल्यमा क्रमशः १९.२ प्रतिशत र १४.९ प्रतिशतले वृद्धि भएको छ। क्षेत्रगत आधारमा विश्लेषण गर्दा काठमाडौं उपत्यकामा सबैभन्दा बढी अर्थात् १४.३ प्रतिशतले, पहाडमा ११.४ प्रतिशतले, हिमालमा १०.५ प्रतिशतले र तराईमा ९.६ प्रतिशतले मूल्य वृद्धि भएको छ।

माघ महिनामा वार्षिक विन्दुगत थोक मुद्रास्फीतिदर ६.९ प्रतिशत रहेको छ। थोक मूल्य अन्तर्गत कृषिजन्य वस्तुहरुको मूल्य सूचकाङ्क ११.५ प्रतिशतले र स्वदेशमा उत्पादित वस्तुहरुको मूल्य सूचकाङ्क ६.५ प्रतिशतले वृद्धि भएको छ भने आयातीत वस्तुहरुको मूल्य सूचकाङ्क २.६ प्रतिशतले घटेको छ।

आर्थिक वर्ष २०७२/७३ को माघ महिनामा भारतको वार्षिक विन्दुगत उपभोक्ता मुद्रास्फीति ५.२ प्रतिशत रहेको तुलनामा नेपालको ११.३ प्रतिशत रहेको छ। यी दुई मुलुक बीचको उपभोक्ता मुद्रास्फीति अन्तर ६.१ प्रतिशत रहेको छ।

वैदेशिक व्यापार

आर्थिक वर्ष २०७२/७३ को सात महिनामा कुल वस्तु निर्यात २७.१ प्रतिशतले ह्रास आई रु. ३६ अर्ब ६० करोडमा सीमित भएको छ। भारततर्फ ३५.६ प्रतिशत, चीनतर्फ ६३ प्रतिशत र अन्य मुलुकतर्फ ७ प्रतिशतले निर्यात घटेको छ। कुल वस्तु आयात २१.६ प्रतिशतले घटेर रु. ३४५ अर्ब ८३ करोड पुगेको छ। भारतबाट भएको आयात २७.१ प्रतिशत, चीनबाट भएको आयात १२.२ प्रतिशत र अन्य मुलुकबाट भएको आयात १२.४ प्रतिशतले घटेको छ।

अघिल्लो महिनाको तुलनामा २०७२ माघ महिनामा कुल वस्तु आयात ६.४ प्रतिशतले बढेर रु. ६८ अर्ब ४ करोड पुगेको छ। अघिल्लो महिना यस्तो आयात रु. ६३ अर्ब ९६ करोड रहेको थियो। कुल वस्तु व्यापार घाटा २०.९ प्रतिशतले घटी रु. ३०९ अर्ब २३ करोडमा सीमित भएको छ। निर्यात-आयात अनुपात १०.६ प्रतिशत रहेको छ।

भन्सार नाका अनुसार व्यापार स्थिति

त्रिभुवन अन्तर्राष्ट्रिय विमानस्थल भन्सार नाका र सुख्खा बन्दरगाह भन्सार कार्यालय, वीरगञ्जबाट भएको निर्यातमा वृद्धि भए तापनि अन्य भन्सार नाकाहरुबाट भएको निर्यातमा कमी आएको छ। आयाततर्फ समीक्षा अवधिमा मुलुकको व्यापारिक नाकाहरु वीरगञ्ज, जलेश्वर र तातोपानी भन्सार नाकाबाट हुने आयातमा कमी आएको छ भने अन्य नाकाबाट भएको आयातमा वृद्धि भएको छ।

निर्यात आयात मूल्य सूचकाङ्क

आर्थिक वर्ष २०७२/७३ को सात महिनामा भन्सार तथ्याङ्कमा आधारित निर्यातको एकाइ मूल्य सूचकाङ्क (Unit Value Index) वार्षिक विन्दुगत आधारमा १४.४ प्रतिशतले वृद्धि भएको तर आयात मूल्य सूचकाङ्कमा ८.१ प्रतिशतले कमी आएकोले व्यापारको शर्त (Terms of Trade) मा २४.५ प्रतिशतले सुधार भएको छ। जुट, अलैंची, यार्सागुम्बा लगायतका वस्तुहरुको निर्यात मूल्यमा वृद्धि भएको कारण निर्यात मूल्य सूचकाङ्कमा वृद्धि भएको हो भने पेट्रोलियम पदार्थको मूल्यमा कमी आएको कारण आयात मूल्य सूचकाङ्कमा कमी आएको हो।

सेवा/विप्रेषण आप्रवाह

समीक्षा अवधिमा कुल सेवा आयमा ७ प्रतिशतले कमी आएको तर सेवा खर्च १ प्रतिशतले वृद्धि भएकोले खुद सेवा आय बचत ६९.३ प्रतिशतले घटेर रु. २ अर्ब ८१ करोडमा खुम्चिएको छ।

समीक्षा अवधिमा विप्रेषण आप्रवाह १६.९ प्रतिशतले वृद्धि भई रु. ३७५ अर्ब १६ करोड पुगेको छ। खुद ट्रान्सफर आय १९.९ प्रतिशतले वृद्धि भई रु. ४३८ अर्ब ९३ करोड पुगेको छ। वैदेशिक रोजगारीमा जाने नेपालीहरुको संख्यामा कमी आएको छ। अन्तिम श्रम स्वीकृतीका आधारमा वैदेशिक रोजगारीमा जाने नेपालीको संख्या आर्थिक वर्ष २०७२/७३ को सात महिनामा गत वर्षको सोही अवधिको तुलनामा २३.६ प्रतिशतले घटेको छ।

चालू खाता/शोधनान्तर स्थिति/विदेशी विनिमय सञ्चिति

चालू खाता समीक्षा अवधिमा रु. १५४ अर्ब ७८ करोडले बचतमा रहेको छ। समग्र शोधनान्तर बचत समीक्षा अवधिमा रु. १५४ अर्ब ४० करोडले बचतमा रहेको छ। पूँजीगत ट्रान्सफर रु. ८ अर्ब ६० करोड र प्रत्यक्ष वैदेशिक लगानी आप्रवाह रु. २ अर्ब २६ करोड रहेको छ। नेपाल राष्ट्र बैंकबाट लिइएको स्वीकृतिका आधारमा चालू आर्थिक वर्षको सात महिनासम्ममा प्रत्यक्ष वैदेशिक लगानीमा रु. ५ अर्ब ९ करोड लाभांश भुक्तानी भएको छ।

कुल विदेशी विनिमय सञ्चिति २०७२ माघ मसान्तमा रु. १०१४ अर्ब ४० करोड पुगेको

qmdzM !! k]hdf

छ । कुल विदेशी विनिमय सञ्चितिमध्ये नेपाल राष्ट्र बैंकमा रहेको सञ्चिति रु. ८७५ अर्ब ५६ करोड पुगेको छ । बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरु (नेपाल राष्ट्र बैंक बाहेक) सँग रहेको विदेशी विनिमय सञ्चिति रु. १३८ अर्ब ८४ करोड पुगेको छ। कुल सञ्चितिमा भारतीय मुद्रा सञ्चितिको अंश २१.५ प्रतिशत रहेको छ ।

सञ्चिति पर्याप्तता सूचकहरु

आर्थिक वर्ष २०७२/७३ को सात महिनाको आयातलाई आधार मान्दा बैकिङ्ग क्षेत्रसँग रहेको विदेशी विनिमय सञ्चितिले २०.९ महिनाको वस्तु आयात र १७.२ महिनाको वस्तु तथा सेवा आयात धान्न पर्याप्त रहने देखिन्छ। विदेशी विनिमय सञ्चितिको कुल गार्हस्थ्य उत्पादन, कुल आयात र विस्तृत मुद्राप्रदायसँगको अनुपातहरु क्रमशः ४७.७ प्रतिशत, १४३.६ प्रतिशत र ४९.४ प्रतिशत रहेका छन् ।

कच्चा पेट्रोलियम/सुनको मूल्य स्थिति

अन्तर्राष्ट्रिय बजारमा कच्चा पेट्रोलियम (Crude Oil Brent) को मूल्य २०७२ माघ मसान्तमा प्रति ब्यारल अमेरिकी डलर ३१.८० कायम भएको छ। सुनको मूल्य २०७२ माघ मसान्तमा प्रति आउन्स अमेरिकी डलर १२३९.७५ पुगेको छ। यस अवधिमा रसियन, चिनियाँ तथा अन्य केही देशका केन्द्रिय बैंकले सुन खरिद गरी सञ्चिति बढाएका छन् ।

सरकारी बजेट/खर्च/राजस्व

आर्थिक वर्ष २०७२/७३ को सात महिनामा नगद प्रवाहमा आधारित सरकारी बजेट रु. २१ अर्ब ९८ करोडले बचतमा रहेको छ। नगद प्रवाहमा आधारित कुल सरकारी खर्च रु. २०२ अर्ब ७२ करोड पुगेको छ। यो रकम बजेट अनुमान रु. ८१९ अर्ब ४७ करोडको २४.७ प्रतिशत हुन आउँछ। चालू खर्च रु. १५३ अर्ब ४६ करोड पुगेको छ। पूँजीगत खर्च रु. १७ अर्ब ४५ करोडमा सीमित भएको छ। पूँजीगत खर्च बजेट अनुमान रु. २०८ अर्ब ८८ करोडको ८.४ प्रतिशत मात्र हुन आउँछ।

नेपाल सरकारको राजस्व परिचालन रु. १९३ अर्ब ४८ करोडमा सीमित भएको छ। कुल राजस्व बजेट लक्ष्य रु. ४७५ अर्बको ४०.७ प्रतिशत मात्र परिचालन भएकोले चालू आर्थिक वर्षमा लक्षित राजस्व संकलन हुन कठिन देखिन्छ ।

सार्वजनिक ऋण/सरकारको नगद मौज्दात

समीक्षा अवधिमा नेपाल सरकारले रु. १९ अर्ब ६० करोड बराबरको आन्तरिक ऋणको भुक्तानी गरेको छ। नेपाल सरकारको तिर्न बाँकी आन्तरिक ऋण रु. १७७ अर्ब १९ करोड रहेको छ। २०७२ माघ मसान्तमा नेपाल सरकारको नेपाल राष्ट्र बैंकमा रु. ७६ अर्ब २० करोड नगद मौज्दात कायम रहेको छ।

मुद्राप्रदाय/कुल आन्तरिक कर्जा

समीक्षा अवधिमा विस्तृत मुद्राप्रदाय ९.३ प्रतिशतले बढेको छ। वार्षिक विन्दुगत आधारमा २०७२ माघ मसान्तमा विस्तृत मुद्राप्रदाय २३.६ प्रतिशतले बढेको छ। खुद वैदेशिक सम्पत्ति (विदेशी विनिमय मूल्याङ्कन नाफा/नोक्सान समायोजित) रु. १५४ अर्ब ४० करोडले बढेको छ। सञ्चित मुद्रा ८.७ प्रतिशतले बढेको छ। वार्षिक विन्दुगत आधारमा २०७२ माघ मसान्तमा उक्त मुद्रा ४६.७ प्रतिशतले बढेको छ ।

समीक्षा अवधिमा कुल आन्तरिक कर्जा २.८ प्रतिशतले बढेको छ। वार्षिक विन्दुगत आधारमा २०७२ माघ मसान्तमा यस्तो कर्जा १४.८ प्रतिशतले बढेको छ। मौद्रिक क्षेत्रको निजी क्षेत्रमाथिको दावी ७.६ प्रतिशतले बढेको छ। वार्षिक विन्दुगत आधारमा निजी क्षेत्रमाथिको दावी २०७२ माघ मसान्तमा १५.९ प्रतिशतले बढेको छ ।

निक्षेप संकलन र कर्जा प्रवाह

समीक्षा अवधिमा बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरुको निक्षेप ८.२ प्रतिशतले बढेको छ। वाणिज्य बैंक, विकास बैंक र वित्त कम्पनीहरुको निक्षेप क्रमशः ८.८ प्रतिशत, ४.७ प्रतिशत र ७.४ प्रतिशतले बढेको छ। वार्षिक विन्दुगत आधारमा २०७२ माघ मसान्तमा बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरुको निक्षेप २२.६ प्रतिशतले बढेको छ ।

समीक्षा अवधिमा बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरुबाट निजी क्षेत्रतर्फ प्रवाहित कर्जा ७.१ प्रतिशतले बढेको छ। निजी क्षेत्रतर्फ प्रवाहित कर्जामध्ये वाणिज्य बैंक र विकास बैंकहरुको कर्जा प्रवाह क्रमशः ८.३ प्रतिशत र ३.३ प्रतिशतले बढेको छ भने वित्त कम्पनीहरुको ०.९ प्रतिशतले घटेको छ। वार्षिक विन्दुगत आधारमा २०७२ माघ मसान्तमा बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरुबाट निजी क्षेत्रतर्फ प्रवाहित कर्जा १६.२ प्रतिशतले बढेको छ।

औद्योगिक उत्पादन क्षेत्रतर्फको कर्जा ८.४ प्रतिशत, थोक तथा खुद्रा व्यापारतर्फको कर्जा ६.८ प्रतिशत, निर्माण क्षेत्रतर्फको कर्जा ४.७ प्रतिशत, यातायात, सञ्चार तथा सार्वजनिक सेवा क्षेत्रतर्फको कर्जा १५.४ प्रतिशत र कृषि क्षेत्रतर्फको कर्जा ३.९ प्रतिशतले बढेको छ। बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरुबाट निजी क्षेत्रतर्फ प्रवाहित कुल कर्जामध्ये ५९.८ प्रतिशत कर्जा घरजग्गाको धितोमा र १३ प्रतिशत कर्जा चालू सम्पत्ति (कृषि तथा गैर-कृषिजन्य वस्तु) को धितोमा प्रवाह भएको छ। वाणिज्य बैंकहरुबाट साना तथा मझौला व्यवसायमा प्रवाहित कर्जा (SMEs Loan) कुल कर्जाको २.७ प्रतिशत (रु. ३१ अर्ब ६२ करोड) मात्र रहेको छ। वाणिज्य बैंकहरुबाट प्रवाहित ट्रष्ट रिसिट कर्जा (आयात कर्जा) ७.८ प्रतिशत (रु. ४ अर्ब ४३ करोड) ले घटेको छ।

तरलता व्यवस्थापन

आर्थिक वर्ष २०७२/७३ को ७ महिनासम्ममा नेपाल राष्ट्र बैंकले रु. ४०४ अर्ब ८५ करोड तरलता प्रशोचन गरेको छ। यसमध्ये, पटक-पटक गरी निक्षेप बोलकबोलमार्फत् रु. २५८ अर्ब ४० करोड, रिभर्स रिपोमार्फत् (टर्नओभरको आधारमा) रु. १३७ अर्ब ३५ करोड तथा सोझै बिक्री बोल-कबोलमार्फत् रु. ९ अर्ब १० करोड तरलता प्रशोचन भएको छ। २०७२ माघ मसान्तमा निक्षेप संकलन बोल-कबोल बक्यौता रकम रु. १०१ अर्ब १५ करोड रहेको छ।

आर्थिक वर्ष २०७२/७३ को ७ महिनासम्ममा नेपाल राष्ट्र बैंकले विदेशी विनिमय बजार (वाणिज्य बैंकहरु) बाट अमेरिकी डलर २ अर्ब ५४ करोड खुद खरिद गरी रु. २६८ अर्ब ६२ करोड बराबरको खुद तरलता प्रवाह गरेको छ। समीक्षा अवधिमा अमेरिकी डलर १ अर्ब ७६ करोड बिक्री गरी रु. १८४ अर्ब २९ करोड बराबरको भा.रु. खरिद भएको छ ।

पुनरकर्जा/उत्पादनशील कर्जा

समीक्षा अवधिमा साधारण पुनरकर्जा रु. १ अर्ब ७० करोड र निर्यात पुनरकर्जा रु. १ अर्ब १२ करोड गरी जम्मा रु. २ अर्ब ८२ करोड पुनरकर्जाको उपयोग भएको छ। भूकम्प पीडितहरुलाई राहत प्रदान गर्न यस बैंकबाट शून्य ब्याजदरमा पुनरकर्जा सुविधा उपलब्ध गराउने व्यवस्था अन्तर्गत २०७२ माघ मसान्तसम्ममा रु. २५ लाख कर्जा प्रवाह भएको छ। वाणिज्य बैंकहरुले उत्पादनशील

afFsL !@ k]hdf

!! k]hsf]afEL

क्षेत्रमा कुल कर्जाको २० प्रतिशत कर्जा प्रदान गर्नुपर्ने नीतिगत व्यवस्था भएकोमा २०७२ माघ मसान्तसम्ममा वाणिज्य बैंकहरुको यस्तो कर्जा १६.१६ प्रतिशत रहेको छ ।

अन्तर-बैंक कारोबार/ब्याजदर

आर्थिक वर्ष २०७२/७३ को ७ महिनामा वाणिज्य बैंकहरुले रु. ४४८ अर्ब ५७ करोड र अन्य वित्तीय संस्थाहरू (वाणिज्य बैंकहरुबीच बाहेक) ले रु. ३८ अर्ब ५२ करोडको अन्तर-बैंक कारोबार गरेका छन् । समीक्षा अवधिमा बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरुले स्थायी तरलता सुविधाको माग गरेका छैनन् । ९१-दिने ट्रेजरी विलको भारित औसत ब्याजदर २०७२ माघमा ०.३५ प्रतिशत पुगेको छ। ९० दिने निक्षेप बोलकबोलको भारित औसत ब्याजदर ०.४८ प्रतिशत पुगेको छ। वाणिज्य बैंकहरुबीचको अन्तर-बैंक कारोबारको भारित औसत ब्याजदर २०७२ माघमा ०.२२ प्रतिशत रहेको छ। अन्य वित्तीय संस्थाहरुबीचको अन्तर-बैंक कारोबारको भारित औसत ब्याजदर १.०१ प्रतिशत रहेको छ। वाणिज्य बैंकहरुको कर्जा तथा निक्षेपबीचको भारित औसत ब्याजदर अन्तर ४.४० प्रतिशत रहेको छ। वाणिज्य बैंकहरुको औसत आधार ब्याजदर २०७२ माघमा ६.५८ प्रतिशत कायम हुन आएको छ।

समष्टिगत विवेकशील नियमन

घरजग्गा (Real Estate) क्षेत्रमा प्रवाहित कर्जा कुल कर्जाको २५ प्रतिशतको सीमाभित्र रहनुपर्ने व्यवस्था रहेकोमा २०७२ माघसम्ममा बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरुले यस क्षेत्रमा कुल रु. २२० अर्ब ७६ करोड कर्जा (प्रति ग्राहक रु. १ करोड भन्दा कमको रु. १२६ अर्ब ४८ करोडको आवासीय घरकर्जा सहित) प्रवाह गरेका छन्। उक्त कर्जा बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरुबाट प्रवाहित कुल कर्जाको १५.१ प्रतिशत हुन आउँछ। २०७२ माघ मसान्तमा बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरुले शेयरको धितोमा प्रवाह गरेको मार्जिन प्रकृतिको कर्जा कुल कर्जाको १.८ प्रतिशत (रु. २६ अर्ब ९१ करोड) रहेको छ।

बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरुको कर्जा-निक्षेप (स्वदेशी निक्षेप र प्राथमिक पूँजी सहित) अनुपात ८० प्रतिशत नाघ्न नहुने व्यवस्था रहेकोमा २०७२ माघमा यस्तो अनुपात वाणिज्य बैंकहरुको ७२.२२ प्रतिशत, विकास बैंकहरुको ६९.६३ प्रतिशत तथा वित्त कम्पनीहरुको ७१.४५ प्रतिशत रहेको छ। यसबाट बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरुले थप कर्जा प्रवाह गर्नसक्ने स्थिति रहेको देखिन्छ।

वाणिज्य बैंकहरुले जोखिम भारित सम्पत्तिको १० प्रतिशत र विकास बैंक एवम् वित्त कम्पनीहरुले ११ प्रतिशत पूँजीकोष अनुपात कायम गर्नुपर्ने व्यवस्था रहेकोमा २०७२ माघ मसान्तमा यस्तो अनुपात वाणिज्य बैंकहरुको ११.८९ प्रतिशत, विकास बैंकहरुको १५.१५ प्रतिशत र वित्त कम्पनीहरुको २१.२२ प्रतिशत रहेको छ। बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरुले कायम गर्नुपर्ने न्यूनतम पूँजीकोषमा थप १ प्रतिशत वा सो भन्दा बढी द्यगाभच कायम गरेको अवस्थामा मात्रै नगद लाभांश वितरण गर्न पाउने व्यवस्था रहेको छ।

p4/0f

कारोबार दैनिक २०७२ फागुन १६ गते

सम्पादकीय

निर्यात उद्योगका लागि अवसर

विगत लामो समयदेखि निरन्तर ओरालो लागिरहेको नेपालको निर्यात उद्योग पुनर्जीवनका लागि एक अवसर प्राप्त भएको छ। अमेरिकी राष्ट्रपति बाराक ओबामाले आफ्नो कार्यकालको अन्तिम समयमा नेपालको निर्यात उद्योगलाई ब्युँताउन सकिने अवसरका रूपमा नेपाली तयारी पोसाकलाई कर छुट दिने विधेयक 'नेपाल ट्रड प्रेफरेन्सेस बिल'मा हस्ताक्षर गरेका छन्। गत वैशाखको विनाशकारी भूकम्पले गरेको क्षतिपछि नेपालको आर्थिक पुनरुत्थानमा सघाउने गरी यस्तो कानुनी सहुलियत प्रदान गरिएको अमेरिकी दूतावासले उल्लेख गरेको छ। यो कानुनले निश्चित गलैंचा, टोपी, च्यादर, गलबन्दी र यात्रा सामग्रीलगायत ६६ प्रकारसम्मका सामग्रीलाई भन्सारछुट सुविधा उपलब्ध गराउनेछ। विधेयकमा हस्ताक्षर भइसके पनि यो पूर्ण कार्यान्वयनमा आउन केही समय लाग्नेछ भने नेपाली उत्पादनले पनि 'जनरल सिस्टम अफ प्रेफरेन्सेस (जीएसपी)को सुविधा पाउन केही सर्त पूरा गर्नुपर्नेछ, जसको महत्त्वपूर्ण पाटो निर्यात सामग्रीमा कम्तीमा ३५ प्रतिशत नेपालमा उत्पादन भएको हुनुपर्छ। सीमापारिबाट तयारी वा अर्द्धतयारी वस्तु आयात गरेर केवल 'मेड इन नेपाल'को छाप लगाएर निर्यात गर्नेहरूका लागि यो व्यवस्था झन्झटिलो लाग्ला, तर यसले राष्ट्रिय लाभ सिर्जना गर्नेछ। अमेरिकाले सन् २००८ पछि अल्पविकसित देशका ९७ वस्तुलाई सहुलियतपूर्ण प्रवेश दिने प्रतिबद्धता गरेअनुसार 'सेक्सन ९१५'अन्तर्गत नेपाललाई यो सुविधा प्रदान गरेको हो। हाल उसले जीएसपीअन्तर्गत ४८०० वस्तुलाई भन्सार सहुलियत प्रदान गरेको छ, यो अन्तर्गतका सुविधाका लागि हालसम्म अयोग्य रहेका नेपाली निर्यात सामग्रीलाई थप सुविधा पाएको हो।

...

कुनै समयमा वार्षिक १२ अर्बसम्मको निर्यात हुने तयारी पोसाक अहिले ४ अर्बको हाराहारीमा झरेको छ, त्यो पनि अमेरिकाबाहेक युरोप र भारतीय बजार खोजेपछि मात्र कायम भइरहेको आँकडा हो। नेपालको व्यापार घाटाको तराजु हलुको बनाउनुमा तयारी पोसाकको अमेरिका निर्यात, गलैंचाको युरोप निर्यात खस्कनुले मुख्य भूमिका निर्वाह गरिरहेको छ। यसर्थ, ओबामा प्रशासनले अहिले दिएको सहुलियतलाई जति बढी सदुपयोग गर्नका लागि नेपालका निर्यात उद्यमी र सरकारले ध्यान दिनैपर्छ। अहिले दिइएको सुविधा भनेको आगामी १० वर्षका लागि भएकाले नेपालको निर्यात उद्योगलाई पुनर्जीवन दिने यो प्रशस्त समय हो। त्यसपछि पनि नेपाली निर्यात उद्यमीले इमानदारितापूर्वक उत्पादनको गुणस्तर कायम राख्ने, मागअनुसार आपूर्ति गर्न सक्ने क्षमता कायम राख्न सके नेपालको निर्यात उद्योगले गति पाउने विश्वास लिन सकिन्छ।

प्रकाशक
नेपाल राष्ट्र बैंक गभर्नरको कार्यालय, जनसम्पर्क महाशाखा
बालुवाटार, काठमाण्डौं, फोन : ४४१९८०४, Ext.: ३६२
ईमेल : samachar@nrb.org.np, वेबसाईट : www.nrb.org.np

सम्पादक
विभुप्रसाद अर्याल

सम्पादन सहयोगी
सुरेश पन्त
सिर्जना श्रेष्ठ
नवीना ताम्राकार

मुद्रण : अक्सफोर्ड इन्टरनेशनल पब्लिकेशन, अनामनगर, काठमाडौं, *फोन नं.* ०१-४७७०६१३, ४७७०२५३